

3. oktober 2014

Att.: Fødevarerminister Dan Jørgensen
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Vedr. anmodning om udtalelse vedrørende hold af fjerkræ til produktion af æg og kød.

Det Dyreetiske Råd har modtaget en henvendelse fra fødevarerminister Dan Jørgensen dateret d. 22. maj 2014 med anmodning om nye udtalelser vedrørende hold af fjerkræ til produktion af æg og kød (Sagsnr.: 23993).

Baggrunden for anmodningen er udviklingen i både lovgivning og velfærd for fjerkræ til produktion af æg og kød de seneste år, samt at Rådets seneste udtalelse om æglæggende høner er fra 2001 og Rådets seneste udtalelse om slagtekyllinger er fra 1995. Idet Det Dyreetiske Råd samtidig stilles frit til også at belyse andre emner, anmodes Rådet om at belyse følgende spørgsmål set i lyset af Rådets tidligere udtalelser:

Vedr. udtalelsen om æglæggende høner:

- Vil Rådet genoverveje de etiske aspekter i produktionen af buræg efter krav om berigede bure er trådt i kraft, og branchen har stoppet for næbtrimning, og giver disse overvejelser anledning til ændrede anbefalinger?
- Vil Rådet genoverveje de etiske aspekter i produktionen af æg i alternative systemer, og giver disse overvejelser anledning til ændrede anbefalinger?

Vedr. udtalelsen om slagtekyllinger:

- Vil Rådet genoverveje bemærkningerne vedr. forekomsten af trædepudesvidninger i udtalelsen fra 1995 henset til den faldende andel af kyllinger i den konventionelle slagtekyllingeproduktion med alvorlige svidninger, og giver disse overvejelser anledning til ændrede anbefalinger?
- Vil Rådet genoverveje bemærkningerne vedr. forekomsten af benproblemer i udtalelsen fra 1995 henset til den faldende andel af kyllinger i den konventionelle slagtekyllingeproduktion med alvorlige gangproblemer – men større gruppe med middelsvære gangproblemer, og giver disse overvejelser anledning til ændrede anbefalinger?
- Vil Rådet genoverveje bemærkningerne vedr. forekomsten af sultproblemer hos forældredyrene i udtalelsen fra 1995, og giver disse overvejelser anledning til ændrede anbefalinger?
- Rådet bedes ligeledes tage stilling til de etiske aspekter i den økologiske slagtekyllingeproduktion henset til stigningen af denne produktionsform indenfor de seneste år. Anmodningen om udtalelsen motiveres i tegn på, at fx trædepudesvidninger har en højere forekomst i denne gruppe end i den konventionelle kyllingeproduktion.

Fødevareministeren anmoder samtidig Det Dyreetiske Råd om, at Fødevareministeriet modtager udtalelserne om æglæggende høner og slagtekyllinger senest i uge 40. Anmodningen ledsages af et baggrundsnotat om de dyrevelfærdsmæssige forhold på fjerkræområdet udarbejdet af Fødevarestyrelsen. Notatet af 24. februar 2014 omfatter opsummering af den danske og internationale lovgivning på dyrevelfærdsområdet for fjerkræ, beskrivelser af produktionerne af æg og slagtefjerkræ, status for kontrollen samt dyrevelfærdsmæssige udfordringer og mulige løsninger. Notatet omfatter for slagtefjerkræ både slagtekyllinger, slagtekalkuner, gæs og ænder.

Det Dyreetiske Råd har drøftet henvendelsen fra fødevareministeren på 4 møder i perioden maj - september 2014, samt over e-mail. To af Rådets møder har været afholdt som ekskursioner. Den første ekskursion var til ægproduktion, hvor Rådet så æglæggende høner i berigede bure samt opdræt af hønniker i bure. Udover Rådets medlemmer deltog følgende i dette møde: Bent Jensen, formand for Erhvervsfjerkræsektionens Æggruppe, samt Marianne Jensen; Jørgen Nyberg Larsen, Sektorchef for Danske Æg v/ Landbrug & Fødevarer; Mie Nielsen Blom, chefkonsulent v/ Landbrug & Fødevarer; Anina Kjær, projektkonsulent v/ Landbrug & Fødevarer; samt Magne Bisgaard, professor emeritus v/ Københavns Universitet.

Rådets anden ekskursion var til slagtekyllingeproduktion, hvor Rådet så både konventionel og økologisk slagtekyllingeproduktion. Ud over Rådets medlemmer deltog følgende i dette møde: Mads Nielsen, slagtekyllingeproducent med både konventionel og økologisk produktion; Kristian Kristensen, adm. direktør v/ DanHatch, formand for Dansk Slagtefjerkræ; Martin Hjort Jensen, slagtekyllingeproducent, formand for Fjerkræraadet samt for Erhvervsfjerkræsektionen og medlem af Dansk Slagtefjerkræs bestyrelse; Thomas Knudsen, slagtekyllingeproducent, medlem af Dansk Slagtefjerkræs bestyrelse; Hans Ulrik Jensen, produktionschef v/ DanHatch; Peter Johansen, dyrlæge v/ DanHatch; Michael Jørgensen, produktionsdirektør hos HKScan; Mie Nielsen Blom, chefkonsulent v/ Landbrug & Fødevarer; Christina Nygaard, seniorkonsulent v/ Landbrug & Fødevarer; Mette Trudsø Kruse, seniorkonsulent v/ Landbrug & Fødevarer; og Birthe Steenberg, sektorchef v/ Landbrug & Fødevarer.

Rådet har endvidere haft møde med Björn Forkman, professor v/ Københavns Universitet og Helle Halkjær Kristensen, lektor v/ Københavns Universitet, og Rådet har modtaget bidrag fra Anja Brinch Riber, forsker v/ Århus Universitet. Endelig har Rådets medlemmer konsulteret dele af den videnskabelige litteratur og andre informationskilder på området. Det tidligere omtalte notat fra Fødevarestyrelsen har udgjort en væsentlig del af Rådets baggrundsinformation. Rådet har ikke forholdt sig til notatets afsnit om slagtekalkuner, gæs og ænder.

Det Dyreetiske Råds udtalelse om hold af fjerkræ til produktion af æg og kød indledes med nogle generelle betragtninger om æg- og slagtekyllingeproduktionerne, samt en skitsering af problemområder ud over dem, som ministeren har spurgt til, og som Rådets medlemmer mener, at der også bør ses nærmere på. Herefter gennemgår Rådet, jf. spørgsmålene i ministerens anmodning, de etiske overvejelser og konkrete anbefalinger, som er fremsat i de tidligere udtalelser om æglæggende høner og om slagtekyllinger og vurderer, om der er behov for at justere anbefalingerne set i lyset af den nuværende status på området. I forhold til den nuværende status gengiver Rådet her i udtalelsen kun de principielle hovedtræk og henviser til litteraturen og Fødevarestyrelsen for yderligere information. Rådet takker Björn Forkman og Helle Halkjær Kristensen for nyttige kommentarer til en tidligere version af udtalelsen.

Udtalelse vedrørende hold af fjerkræ til produktion af æg og kød

Det Dyreetiske Råd finder det grundlæggende problematisk, at dyrevelfærd og andre dyreetiske hensyn i så høj grad er underlagt et dominerende hensyn til økonomi, og Rådet finder, at dette gælder i udtalt grad i æg- og slagtekyllingeproduktionerne.

Det Dyreetiske Råd mener, at produktion af animalske produkter bør tage udgangspunkt i en helhedsbetragtning, hvor der fra begyndelsen tages højde for både dyrenes velfærd og økonomiske hensyn. I stedet indrettes den animalske produktion typisk efter de økonomisk set optimale rammer, indenfor hvilke der så efterfølgende søges at lave forbedringer med henblik på at tilgodese dyrenes velfærd. Rådet anser mange af disse tiltag for en form for symptombehandling, der afspejler grundlæggende problemer i produktionen. Rådet bemærker, at denne tendens præger produktionen af animalske produkter generelt, og at hensynet til dyrevelfærd og andre dyreetiske hensyn i fjerkræproduktionen har været nedprioriteret i forhold til økonomi.

Rådet opfordrer derfor branchen, i dette tilfælde fjerkræbranchen, til at tænke i nye baner, herunder udvikle nye systemer, gøre brug af moderne teknologi, fokusere på avlsmål og andre langsigtede løsninger, og på anden måde sikre, at dyrenes velfærd i langt højere grad prioriteres. Her tænkes ikke mindst på løsning af problemer med de manglende udfoldelsesmuligheder, som kendetegner både den traditionelle ægproduktion og slagtekyllingeproduktion. Rådet er bekendt med, at der fx på ægproduktionsområdet er udviklet nye tiltag, både i form af nye typer indhusning og ny teknologi til overvågning, og Rådet opfordrer branchen til at følge sådanne udviklinger nøje og tage gode initiativer til sig. Generelt har Rådet bemærket og påskønner, at der både fra politisk hold og fra fjerkræbranchens side på en række områder er gjort et stort stykke arbejde med at forbedre forholdene, siden Rådets tidligere udtalelser blev udarbejdet. Rådet finder dog samtidig, at der stadig typisk er tale om symptombehandling, og Rådet mener fortsat, at der er plads til forbedringer og nytænkning.

I landbrugsproduktionen generelt medfører målrettet avl for kommercielle interesser ofte problemer for dyrenes velfærd, enten ved at der er direkte negative effekter for velfærd af de pågældende avlsmål, eller fordi avlsmål med fokus på dyrevelfærd prioriteres lavere. Avl spiller også en særlig rolle i mange af de velfærdsproblemer i fjerkræproduktionen, som Rådet har drøftet i forbindelse med udarbejdelsen af denne udtalelse. Rådet er klar over, at avlsarbejdet ligger hos få internationale selskaber, og at Danmark har vanskeligt ved at trænge igennem med andre ønsker end de internationalt fremherskende til udvikling af avlsmaterialet. Rådet mener dog på trods af dette, at der bør lægges pres på fra dansk side for at få robuste og velfungerende dyr, også selv om dette i visse tilfælde kan betyde, at andre produktionsrelevante parametre må nedprioriteres. Alternativt og ideelt set, så Rådet gerne, at der bliver udviklet avlslinjer, hvor dyrevelfærd i højere grad er i fokus.

Rådet berører herunder emnet pasningskvalitet i relation til anbefalingerne for de æglæggende høner. Rådet understreger dog, at dette generelt er en afgørende faktor i forhold til at sikre god dyrevelfærd. Det gælder derfor også for slagtekyllingeproduktionen og for ruge- og opdrætsdelen af begge produktioner, at det skal sikres, at de gode erfaringer til stadighed formidles videre mellem producenterne.

Endelig vil Rådet, i lighed med tidligere udtalelser, opfordre forbrugere, fødevarerindustrien, detailhandlen, politikerne m.v. til i højere grad at tage ansvaret på sig, for at æg- og slagtekyllingeproduktionerne får mulighed for at udvikle sig i retning hen mod bedre dyrevelfærd. Der er her efter Rådets opfattelse behov for at gøre op med vanetænkning og den forestilling, der i

dag er blevet fremherskende om, at æg og kylling skal være billig mad. Der bør være en langt højere grad af villighed generelt til at betale for produktionsforhold, der i højere grad prioriterer dyrevelfærd, og løsningerne skal findes i fællesskab. Rådet har behandlet dette emne i en udtalelse om markedsdrevet dyrevelfærd i 2012 og vender tilbage til det i opdateringen af anbefalingerne i udtalelsen om æglæggende høner herunder. Rådet understreger, at anbefalingerne også gælder i relation til slagtekyllingeproduktion, selvom spørgsmålet om markedsdrevet dyrevelfærd ikke er omfattet af opdateringerne af anbefalingerne i udtalelsen om slagtekyllinger.

Herunder besvares de spørgsmål, som ministeren har bedt Rådet om at belyse for hver af de to produktioner. Rådet vil inden da dog gerne pege på følgende yderligere problemområder, som Rådet mener, også bør adresseres. I visse tilfælde er disse emner relevante for begge udtalelser, og nogle af punkterne vil blive uddybet med mere konkrete drøftelser under de to separate udtalelser om produktionerne.

○ *Rugeægsproduktion til ægproduktionen*

Det Dyreetiske Råd drøftede i 2001 ikke rugeægsproduktionen, dvs. hold af forældredyrene til de høner, der indgår i ægproduktionen. Rådet mener, at fødevareministeren bør overveje, om der er behov for fastsættelse af nærmere regler for denne del af produktionen, da den i lighed med selve ægproduktionen rummer velfærdsmæssige problemer, som bør adresseres.

○ *Rugeægsproduktion og opdræt til slagtekyllingeproduktionen*

Det Dyreetiske Råd redegør herunder for overvejelserne i relation til sultproblemer hos forældredyrene. Rådet mener imidlertid også, at der er andre problemer, der bør sættes fokus på. Dette gælder fx indgreb på hanerne (fjernelse af sporer og enkelte tåled) for at undgå skader på hønerne, hvor Rådet mener, at det bør afdækkes i hvor stort omfang, der er tale om et reelt problem, og om der i så fald er andre veje til at løse det, som ikke omfatter fjernelse af kropsdele. Rådet peger også på behovet for siddepinde og understreger, at dyrenes mulighed for at sidde på inventaret ikke anses for tilstrækkeligt. Rådet mener, at fødevareministeren også her bør overveje, om der er behov for fastsættelse af nærmere regler for denne del af slagtekyllingeproduktionen.

○ *Aflivning af hanekyllinger i ægproduktionen*

Hanekyllinger aflives som daggamle i produktionen af æglæggende høner, da det ikke kan betale sig at fede hanekyllinger af konventionelle æglæggerracer op til slagtning. Det Dyreetiske Råd finder aflivningen af de mange hanekyllinger etisk problematisk. Rådet er bekendt med, at denne praksis også giver anledning til bekymringer i branchen, og at der fra branchens side har været iværksat flere initiativer til at afdække mulighederne for opfodning af hanekyllingerne. Rådet påskønner dette udviklingsarbejde og opfordrer branchen til fortsat at se på de mulige alternativer, herunder i relation til avl. Rådet fremhæver tillige her igen forbrugerne og andre aktørers ansvar i forhold til at markere en holdning til støtte for sådanne initiativer og vise villighed til at betale for en hanekyllingeproduktion.

○ *Belægningsgrader og flokstørrelser*

Belægningsgrader har betydning for dyrevelfærden hos både æglæggende høner, slagtekyllinger og i opdrættet til de to produktioner. Rådet mener, at kravene til belægningsgraderne til stadighed bør evalueres, og at der i den forbindelse både bør ses på, om dyrene har plads nok, og på om den plads, der er til rådighed, er indrettet, så dyrenes velfærd tilgodeses bedst muligt inden for de rammer, der nu er. Rådet finder, at der her er

særligt behov for at se på, hvordan brugen af arealet kan fremmes, fx ved at udnytte højden (når der ikke er tale om bursystemer), og ved at sikre at udearealer er tilstrækkeligt attraktive.

Flokstørrelser kan også have betydning for dyrevelfærden, idet de store flokke gør det vanskeligt for dyrene at opretholde et socialt hierarki, og deres stressniveau derved kan øges. Rådet bemærker, at naturlige flokstørrelser for høns ligger langt fra de flokstørrelser, der ses under kommercielle forhold (bortset fra bursystemer). Rådet opfordrer til, at der ses nærmere på, hvilke problemer disse store flokstørrelser rejser og på mulighederne for en udvikling, der vil kunne fremme etablering af mindre flokke i husene.

○ *Miljøberigelse i slagtekyllingeproduktion*

Slagtekyllinger i den konventionelle produktion opdrættes typisk i huse uden nogen form for berigelse, der kan stimulere deres naturlige adfærdsrepertoire. Dette er uacceptabelt både af hensyn til dyrevelfærden generelt og i forhold til forekomsten af benproblemer. Rådet mener, at der ud over de forhold, der behandles nærmere herunder i relation til benproblemer i udtalelsen om slagtekyllinger, bør der arbejdes målrettet på at indarbejde miljøberigelse ved hold af slagtekyllinger, og det gælder især tiltag, der kan stimulere aktivitetsniveauet.

○ *Dødelighed*

Dødelighed registreres i et vist omfang, men registreringen forekommer ikke at være fuldstændig. Rådet fremhæver her især behovet for at registrere årsager til dødelighed, da disse informationer kan danne grundlag for målrettede indsatser. Dødelighed i relation til ægproduktionen drøftes nærmere i udtalelsen om dette emne, men Rådet understreger, at behovet for at registrere dødsårsager gælder både æg- og slagtekyllingeproduktion, inklusiv opdræt.

○ *Indfangning, transport og slagtning*

Disse led i produktionen indebærer en risiko for velfærdsmæssige problemer, både i relation til stress og skader ved indfangningen og til de fysiske og klimatiske forhold under selve transporten. Det Dyreetiske Råd opfordrer til, at dyrenes velfærd sikres bedst muligt inden for de rammer, der er givet på nuværende tidspunkt, samt at der fra dansk side arbejdes på at iværksætte velfærdsfremmende tiltag på EU-niveau.

I relation til slagtning af udsætterhøner i ægproduktionen, er der en del høner, der aflives på produktionsstedet og derved undgår transport. I forhold til de høner, der transporteres til slagtning bemærker Rådet, at branchen har iværksat overvågning af dødelighed og knoglebrud under indfangning og transport, og at der følges op, hvis forekomsten overstiger et nærmere fastsat niveau. Rådet finder, at dette er et skridt i den rigtige retning og minder om, at ideelt set bør knoglebrud ved indfangning og død under transporten ikke forekomme. Rådet påpeger derfor samtidig, at der til stadig bør arbejdes på at nedbringe de pt. accepterede grænseværdier.

Endelig peger Rådet på, at der også er behov for at se på velfærd i relation til indfangning og transport, når det gælder opdrætsleddene i produktionerne med henblik på at skærpe kravene, hvor der måtte være behov for det.

Udtalelse om æglæggende høner

- *Etiske aspekter vedrørende ægproduktion*

Det Dyreetiske Råd forholder sig til de etiske aspekter af produktionen af buræg og produktionen af æg i alternative systemer i én samlet vurdering, da en etisk vurdering af et bestemt produktionssystem også omfatter overvejelser omkring, hvilke fordele og ulemper der er ved alternativerne til det pågældende produktionssystem. Denne tilgang er på linje med tilgangen i Rådets etiske vurdering i udtalelsen fra 2001. I indeværende udtalelse forstår Rådet ved betegnelsen ”burproduktion” alene produktion af æg i berigede bure og ved ”alternative systemer” forstås skrabeægproduktion, produktion med fritgående høns og økologisk produktion.

Anbefaling i 2001: I udtalelsen fra 2001 fandt Rådet, at der var store velfærdsmæssige problemer i alle de beskrevne systemer. Rådet pegede på, at ikke alle hønernes behov kan tilgodeses i et enkelt system, og at det derfor er nødvendigt at prioritere, hvilke hensyn der skal lægges vægt på. Rådet vurderede, at de alternative systemer i princippet er bursystemerne overlegne, da de tilbyder større bevægelsesfrihed og muligheder for at få dækket visse adfærdsbehov. Rådet pegede samtidig på behovet for at inddrage de potentielle udviklingsmuligheder for hvert system i vurderingen. Rådet anså de berigede bure for et fremskridt i forhold til de konventionelle bure, men fremhævede bursystemernes indbyggede begrænsninger og de større potentielle udviklingsmuligheder i de alternative systemer. Rådet advarede desuden om at satse ensidigt på udviklingen af et bestemt system, fx de berigede bure. I en konkret vurdering af de etiske aspekter vedrørende burproduktion vs. de alternative systemer udtalte Rådet følgende:

”Det Dyreetiske Råd mener principielt, at man bør stræbe efter at holde dyr under forhold, hvor deres behov tilgodeses, for eksempel at de har mulighed for at bevæge sig frit og få dækket deres adfærdsmæssige behov, at deres sundhedstilstand er i orden, og at de ikke udsættes for unødigt stress, hvilket er på linie med holdningen bag dyreværnsloven. Rådet mener imidlertid ikke, at intentionerne bag §§ 1 og 2 opfyldes i tilstrækkeligt omfang ved hold af høner i bure, blandt andet fordi den begrænsede plads ikke giver mulighed for optimal bevægelsesfrihed og social adfærd. Rådet mener derfor, at de alternative systemer til hold af æglæggende høner principielt er at foretrække frem for de beskrevne bursystemer. Rådet er imidlertid opmærksom på, at der inden for ægproduktionen er store velfærdsmæssige problemer også i de alternative systemer, og at disse på nuværende tidspunkt ikke entydigt kan siges at tilbyde hønerne bedre vilkår end bursystemerne. Rådet er også opmærksom på, at disse problemer er komplekse og ikke kan forventes at blive løst inden for få år. Rådet finder derfor, at så længe der ikke findes et bedre alternativ, kan de berigede bure accepteres, men dog kun i en overgangsperiode, mens der satses på at videreudvikle de alternative systemer, pasningen af disse, samt de høner, der skal indgå i ægproduktionen. Rådet påpeger, at arbejdet med at videreudvikle de alternative systemer er en forudsætning for, at man accepterer de berigede bure, så man ikke ender i en selvbekræftende hypotese om, at problemerne i de alternative systemer ikke kan løses, og der derfor udelukkende må satses på burene. Først når og hvis det lykkes at forbedre dyrevelfærden i de alternative systemer, mener Rådet, at også de berigede bure bør udfases.”

Status i 2014: Siden 2001 er berigede bure taget i anvendelse, og de konventionelle bure er udfaset. Der er endvidere kommet en række lovmæssige krav til ægproduktion, både nationalt og på EU-niveau. Dødeligheden i de alternative produktioner er desuden faldet, men dødeligheden er dog fortsat lavere i de berigede bure end i de alternative systemer.

Anbefaling i 2014:

Det Dyreetiske Råd anerkender de forbedringer, der er sket ved udviklingen af de berigede bure, og

Rådet anser i dag fortsat de berigede bure som en forbedring i forhold til de tidligere konventionelle bure. Rådet finder dog fortsat også, at de berigede bure, som nævnt, har nogle indbyggede begrænsninger i forhold til at kunne tilgodese hønernes velfærd i en bredere forstand, dvs. i forhold til hønernes bevægelsesfrihed og mulighed for at udfolde deres adfærdsrepertoire. Rådets medlemmer tilslutter sig på den baggrund den etiske vurdering fra 2001, at de alternative systemer principielt set er at foretrække, selv om Rådet anerkender, at dødeligheden er lavere i de berigede bure.

Rådet understreger samtidig, at der fortsat skal arbejdes for forbedring af de alternative systemer, som tillader dyrene større udfoldelse, herunder at der skal arbejdes på at mindske potentielle stressfaktorer. Rådet mener, at denne udvikling skal fremmes ad flere veje, fx både gennem avl for bedre dyrevelfærd, ved velfærdsfremmende indretning af omgivelserne, og ved god management. De berigede bure bør på længere sigt udfases, og det bør overvejes at sætte en tidsramme for udfasningen for at give branchen og forskningen et incitament til at udvikle målrettede alternativer.

- *Ændring af anbefalinger fra 2001*

Det Dyreetiske Råds anbefalinger fra 2001 var for flere anbefalingers vedkommende rettet mod både produktionen af buræg og produktionen af æg i alternative systemer. Rådet forholder sig derfor også i indeværende udtalelse til anbefalingerne samlet for ægproduktionen. Rådet har valgt at inddele anbefalingerne i dem, der er mindre eller ikke længere relevante og dem, der fortsat er relevante og/eller bør justeres. Rådet henviser til udtalelsen fra 2001 for en nærmere redegørelse for overvejelserne bag de dengang fremsatte anbefalinger.

Rådet noterer sig, at det fremgår af Fødevarestyrelsens notat, at der i dag er en del særlige danske bestemmelser, der er mere vidtrækkende end EU-reglerne, både for produktionen i bure og i de alternative systemer. Rådet hilser dette velkomment. Rådet anbefaler, at denne tilgang fortsættes, så kravene skærpes med henblik på at sikre dyrenes velfærd bedst muligt, hvor det kan lade sig gøre. Rådet peger dog samtidig på, at lovmæssige initiativer ikke kan stå alene, og i visse tilfælde heller ikke er den mest effektive vej til at løfte velfærden for de æglæggende høner, jf. de indledende betragtninger herover om behovet for, at alle aktører tager deres del af ansvaret på sig, og at forhold som avlsmål og pasningskvalitet er afgørende for dyrevelfærden. Rådet bemærker derfor også, at branchen selv har taget en række initiativer, der siden 2001 har præget udviklingen i den rigtige retning. Rådet finder det meget positivt, at branchen således selv har taget ansvar for at løfte niveauet af dyrevelfærd i ægproduktionen.

- *Anbefalinger fra udtalelsen i 2001, der i dag er mindre eller ikke længere relevante*

- *Næbtrimning*

Anbefaling i 2001: Rådet anførte i 2001, at næbtrimning principielt bør undgås. Rådet mente dog på daværende tidspunkt, at der ikke var grundlag for et forbud på grund af erfaringerne med problemer med fjerpilning og kannibalisme.

Status i 2014: Branchen er på eget initiativ ophørt med næbtrimning af høner i bure i sommeren 2013, og har besluttet tillige at ophøre med næbtrimning af høner i produktioner med skrabe høner og fritgående høner fra 1. juli 2014. Næbtrimning er fortsat forbudt i den økologiske produktion.

Anbefaling i 2014: Det Dyreetiske Råd hilser initiativerne fra branchen meget velkomne. Rådet understreger dog, at såfremt det viser sig, at der opstår problemer med fjerpilning og kannibalisme, mener Rådet, at vejen frem er at bekæmpe årsagerne gennem udvikling af produktionssystemerne, forhold under opdrættet, avl, management osv., ikke at genindføre næbtrimning. Rådet mener i forlængelse heraf, at det med inspiration fra den økologiske produktion bør overvejes, om der er grund til at sikre en systematisk overvågning af fjerdragten, og også om branchen bør udvikle handlingsplaner til de tilfælde, hvor der evt. måtte vise sig at opstå problemer.

Rådet er bekendt med, at branchen selv iværksætter initiativer til at sikre, at producenterne overholder aftalen om at stoppe for næbtrimning, hvilket Rådet er meget positivt overfor. Rådet mener dog, at det bør overvejes under alle omstændigheder at indføre et forbud mod næbtrimning for at sikre, at beslutningen fastholdes.

➤ *Lys*

Anbefaling i 2001: Dæmpning af lys kan anvendes til at forebygge og kontrollere udbrud af fjerpilning og kannibalisme. Rådet pegede i 2001 på, at dette er symptombehandling, og at det langsigtede mål bør være at fjerne de bagvedliggende årsager til, at problemerne opstår.

Status i 2014: Rådet vurderer, at branchen er nået langt i forhold til at forebygge udbrud af fjerpilning og kannibalisme.

Anbefaling i 2014: Så længe branchen fortsat har fokus på denne forebyggelse, finder Rådet det rimeligt, at man i en begrænset periode stadig kan anvende lys til at kontrollere udbrud i det omfang, det måtte vise sig nødvendigt. I så fald bør der dog følges op i de enkelte tilfælde for at afdække årsagerne til udbruddet, og det bør sikres, at gode erfaringer formidles videre mellem producenter.

➤ *Strøelse*

Anbefaling i 2001: Rådet anbefalede i 2001, at det sikres, at strøelsen i både bure og de alternative systemer er af en kvalitet, så den kan anvendes både til at hakke og skrabe i, dvs. til fødesøgningsadfærd, og til støvbadning.

Status i 2014: Så vidt Rådet er orienteret, giver spørgsmålet om strøelsens beskaffenhed ikke anledning til problemer i dag, og strøelsen kan anvendes til begge formål i alle typer systemer. Rådet er dog bekendt med, at nogle undersøgelser peger på, at selv om højerne i de berigede bure har adgang til strøelse og også anvender strøelsen til støvbadningsadfærd, så betyder dette ikke nødvendigvis, at alle højnernes adfærdsmæssige behov for støvbadning bliver dækket, som det gør i de øvrige systemer. Dette kan bl.a. skyldes, at højerne ikke kan komme til at støvbade, når de er motiveret for det, hvis arealet er optaget af en anden høne, eller at der er for lidt strøelse tilbage.

Anbefaling i 2014: Rådet finder, at usikkerheden om, i hvilket omfang højnernes behov for støvbadning reelt dækkes i de berigede bure, understøtter, at udviklingen af systemer uden bure bør være løsningen på længere sigt.

➤ *Kloslidningsanordning*

Anbefaling i 2001: Rådet anbefalede i 2001, at det sikres, at kloslidningsanordningen i burene placeres, så hønernes kløer slides tilstrækkeligt.

Status i 2014: Så vidt Rådet har fået oplyst fra branchen, ses der ikke i dag problemer med kløerne, heller ikke i tilfælde hvor kloslidningsanordningen kan være u hensigtsmæssigt placeret, eller hønerne af andre grunde ser ud til ikke at anvende den. Dette er dog, så vidt Rådet er orienteret, ikke undersøgt.

Anbefaling i 2014: Rådet mener, at det bør undersøges, om kloslidningsanordningen reelt er nødvendig, og hvis det viser sig at være tilfældet, om der i givet fald er behov for at justere kravene til udformningen og placeringen af denne.

• *Anbefalinger fra udtalelsen i 2001, der fortsat er relevante og/eller bør justeres*

➤ *Genetik*

Anbefaling i 2001: Rådet anbefalede i 2001, at der i avlen skulle være fokus på egenskaber, der fremmer hønernes velfærd. Rådets fokus var her på forebyggelse af fjerpilning og kannibalisme, samt på brug af de bedst egnede hønseracer til et bestemt produktionssystem uanset hvilken farve æg, hønerne lægger. I 2001 blev racer, der lægger brune æg, typisk anvendt til de alternative systemer for at signalere, at det ikke var buræg.

Status i 2014: Branchen har i dag forladt den tidligere kobling mellem skalfarve og produktionssystem.

Anbefaling i 2014: Rådet konstaterer med tilfredshed, at ægfarve ikke længere er et hensyn i produktionen.

Principielt set tilslutter Rådet sig i dag fortsat den overordnede anbefaling om, at egenskaber, der fremmer hønernes velfærd, bør være et fokusområde i avlsmålene. Dette gælder både i forhold til situationer, hvor der kommer opmærksomhed på, at løsningen af nogle problemer også involverer avlsmål, og i forhold til at sikre, at den målrettede avl for at fremme kommercielt interessante egenskaber ikke medfører, at der samtidig udvikles velfærdsmæssigt set u hensigtsmæssige egenskaber.

➤ *Opdræt*

Anbefaling i 2001: Rådet anbefalede i 2001, at der stilles lovmæssige krav til opdrætsforholdene, og at de forhold, som hønnikerne opdrættes under, skal passe til det system, som de senere indsættes i, fx i relation til adgang til siddepinde og adgang til udearealer.

Status i 2014: Der er i dag fortsat ingen regler på området, men branchen har udviklet retningslinjer, som de fleste opdrættere, så vidt Rådet er orienteret, følger.

Anbefaling i 2014: Rådet finder det meget positivt, at branchen har taget ansvar for at udvikle disse retningslinjer og søger at sikre, at alle følger dem. Rådet ser gerne, at branchen selv kontrollerer dette og følger op med sanktioner, såfremt retningslinjerne ikke

følges. Hvis det ikke er muligt for branchen at løfte denne opgave, vil Rådet gentage anbefalingen fra 2001 om med lovmæssige krav at sikre, at alle opdrættere lever op til de ønskede standarder.

Rådet vil samtidig gerne opfordre branchen til fortsat at udvikle disse retningslinjer. Rådet bemærker fx, at der i retningslinjerne anføres, at det bør tilstræbes, at opdrættet sker i tilsvarende produktionssystem som det, der anvendes i æglægningsperioden. Rådet mener i lighed med anbefalingen i 2001 fortsat, at dette bør være et krav, som kun undtagelsesvis skal kunne fraviges. Rådet mener endvidere, at retningslinjerne – eller lovkravene – også bør omfatte arealkrav, der sikrer en rimelig grad af bevægelsesfrihed, også sidst i opdrætsperioden, samt berigelse af opdrættet i bure, fx i forhold til siddepinde og strøelse.

➤ *Siddepinde*

Anbefaling i 2001: I Rådets udtalelse fra 2001 var fokus i relation til siddepinde på risikoen for fodlidelser.

Status i 2014: I dag peger den information, som Rådet har modtaget, på, at problemer i relation til siddepinde er rettet mod brystbenet i form af deformiteter og frakturer. Rådet har ikke modtaget oplysninger om, hvorvidt der i dag også er problemer med fodlidelser.

Anbefaling i 2014: Rådet anser de problemer, der i dag beskrives vedrørende siddepinde, for alvorlige. Rådet anbefaler derfor, at der hurtigst muligt sættes ind for at belyse udbredelse, årsager og mulige løsninger, fx i forhold til design og placering af siddepindene samt fodring, avl og opdræt, med henblik på at reducere problemerne. Rådet peger videre på, at der skal følges op i besætninger, hvor der måtte vise sig at være særligt store problemer. Endelig mener Rådet, at det bør undersøges, om der fortsat er problemer med fodlidelser, og hvis det er tilfældet, bør der ses nærmere på krav til udformning af siddepinde.

➤ *Dødelighed*

Anbefaling i 2001: Rådet pegede i udtalelsen fra 2001 på nødvendigheden af at identificere årsager til dødelighed, så der kan sættes ind med de rigtige tiltag. Rådet anså det derfor for afgørende at påbegynde registrering af dødsårsagerne.

Status i 2014: Producenterne skal i dag registrere dødeligheden og indberette den til Fødevarestyrelsen. Kun de producenter, der er tilmeldt branchens egen effektivitetskontrol skal tillige indberette tallene til Landbrug & Fødevarer. Dødsårsagerne registreres fortsat ikke. Det giver branchen begrænsede muligheder for at arbejde med at nedbringe dødeligheden. For det første er der risiko for, at dødelighedstallene for de enkelte produktionsformer ikke er retvisende, fordi der kan være en skævvridning i forhold til, hvilke producenter der indberetter dødelighedstal, og fordi der for visse produktionsformer kun er indberetninger fra få producenter. Dernæst mangler der fortsat konkret information om, hvilke årsager der udgør de største risici i relation til dødelighed under de forskellige produktionsforhold.

Anbefaling i 2014: Det Dyreetiske Råd vurderer, at branchen på grundlag af registreringer af både dødelighedsantal og -årsager vil have bedre forudsætninger for at følge status og udvikling i de enkelte produktionsformer og dermed sætte mere målrettet ind i forhold til de

risici, som de enkelte produktionsformer indebærer. Rådet vil på den baggrund gerne gentage anbefalingen fra 2001 om at sikre et ordentligt informationsgrundlag i forhold til både dødelighedsprocenter og dødsårsager. Rådet bemærker, at der i dag stilles krav om registrering af dødeligheden og anbefaler, at disse tal gøres tilgængelige fra branchen. Rådet anbefaler videre, at der påbegyndes obligatorisk registrering af dødsårsager, og at også dette materiale gøres tilgængeligt for branchen. Rådet anser fortsat registreringen af dødsårsager som væsentlig i bestræbelserne på at nedbringe dødeligheden, da forskellige årsager kan kræve forskellige forebyggende tiltag.

➤ *Adgang til udearealer*

Anbefaling i 2001: Rådet fandt det i 2001 afgørende at sikre, at adgangen til udearealet optimeres, samt at arealet gøres så attraktivt som muligt for hønerne.

Status i 2014: I 2001 blev der allerede stillet krav i den økologiske produktion til udearealet, og i dag stilles der også krav til adgangen til udearealet samt arealernes beskaffenhed i produktioner med fritgående høner.

Anbefaling i 2014: Rådet hilser dette velkomment men understreger samtidig, at der bør arbejdes på at sikre, at også arealet i produktioner med fritgående høner gøres så attraktivt som muligt, bl.a. ved at sikre at der er en bevoksning eller andet, der giver hønerne det nødvendige skjul. Rådet minder i den forbindelse om, at også kvaliteten af arealet er afgørende for hønernes velfærd, og ikke blot arealets størrelse.

➤ *Pasningskvalitet*

Anbefaling i 2001: Rådet fremhævede i 2001 pasningskvalitet som afgørende for, hvordan hønerne har det i et givet produktionssystem. Rådet opfordrede til, at de producenter, der får systemerne til at fungere bedst, får formidlet deres ideer og erfaringer ud til de øvrige producenter, så de muligheder, der er i systemet for at tilgodese hønernes velfærd, udnyttes fuldt ud.

Status i 2014: Pasningskvalitet er stadig en afgørende faktor, hvilket bl.a. viser sig ved de store forskelle, der ses i fx dødelighed og trædepudesvidninger, mellem ellers sammenlignelige besætningstyper.

Anbefaling i 2014: Rådet tilslutter sig i dag fortsat anbefalingen fra 2001.

➤ *Efterspørgsel fra forbrugere og fødevarerindustrien*

Anbefaling i 2001: Rådet fremsatte i 2001 en række overvejelser og anbefalinger med henblik på at fremme hønernes velfærd gennem markeds kræfterne.

Status i 2014: Rådet har siden i udtalelsen om markedsdrevet dyrevelfærd i 2012 behandlet dette emne mere indgående og med fødevarerproduktionen generelt for øje.

Anbefaling i 2014: Rådet kan i dag fortsat tilslutte sig anbefalingerne fra begge udtalelser om at sikre et tilstrækkeligt udbud af produkter produceret med særlige hensyn til dyrevelfærd, at sikre gennemskuelig af produkternes indhold og oprindelse, samt at forbrugere, fødevarerindustrien, detailhandlen og politikerne må holdes fast på deres del af

ansvaret for at sikre dyrene et acceptabelt niveau af dyrevelfærd. Rådet påpeger, at disse anbefalinger gælder både salg af æg og ægprodukter.

Udtalelse om slagtekyllinger

Det Dyreetiske Råd bemærker indledningsvis, at der er kommet flere regelsæt vedrørende slagtekyllinger siden udtalelsen i 1995, både nationalt og på EU-niveau. Det Dyreetiske Råd efterlyste i 1995 fastsættelse af mindstekrav for slagtekyllingeproduktionen, og at der fra dansk side blev arbejdet på at vedtage fælles regler i regi af EU og Europarådet. Det Dyreetiske Råd hilser på den baggrund i dag derfor den lovmæssige udvikling velkommen.

Det Dyreetiske Råd forholder sig herunder til de anbefalinger i udtalelsen fra 1995, som fødevareministeren i sin henvendelse bad Rådet genoverveje. Rådet henviser til udtalelsen fra 1995 for en nærmere redegørelse for overvejelserne bag de dengang fremsatte anbefalinger.

➤ Ændring af anbefalinger fra 1995 vedr. forekomsten af trædepudesvidninger

Anbefaling i 1995: Det Dyreetiske Råd pegede i 1995 på, at et fugtigt underlag giver anledning til problemer som fx svidninger på trædepuder. Rådet foreslog dengang at indbygge økonomiske eller andre incitamenter for producenterne til at gøre noget ved fx trædepudesvidninger, fx ved at stille krav om, at kyllingerne opdrættes på en strølesmåtte, som gennem hele opdrætsforløbet har en tør og løs overflade, og at koble dette til muligheden for lempeligere arealkrav.

Status i 2014: Der blev i 2002 indført overvågning af forekomsten af trædepudesvidninger, og der følges op, såfremt der konstateres tegn på dyrevelfærdsproblemer i relation hertil – og i øvrigt også til andre velfærdsparametre. Ifølge oplysninger fra Fødevarestyrelsen er forekomsten af trædepudesvidninger væsentligt reduceret siden starten af overvågningen i 2002. Fødevarestyrelsen vurderer dog, at kurven synes at være stagneret siden 2005. Fødevarestyrelsens kontrol peger på, at der kan være behov for i højere grad at sikre, at de indførte krav rent faktisk efterleves, og at der følges op, hvor der konstateres at være problemer med fx trædepudesvidninger.

Anbefaling i 2014: Det Dyreetiske Råd finder, at det er et væsentligt skridt i den rigtige retning, at der i dag er indført overvågning af forekomsten af trædepudesvidninger, at der følges op, hvor der måtte være problemer, og at der gennem denne overvågning og en mulighed for at koble forekomsten af trædepudesvidninger til den tilladte belægningsgrad er skabt et incitament til at sikre en god kvalitet af strølsen. Rådet glæder sig over, at forekomsten af trædepudesvidninger jf. Fødevarestyrelsen er faldet, og især i forhold til forekomsten af alvorlige svidninger. Rådet finder imidlertid også de oplyste tal fra Fødevarestyrelsen bekymrende, idet der ifølge disse tilsyneladende stadig findes trædepudesvidninger hos omkring en tredjedel af kyllingerne. Rådet understreger derfor, at dette fortsat skal være et fokusområde, og at der bør arbejdes på at nedbringe forekomsten yderligere.

➤ Ændring af anbefalinger fra 1995 vedr. forekomsten af benproblemer

Anbefaling i 1995: Det Dyreetiske Råd vurderede i 1995, at benproblemer var det mest grelle eksempel på, at den intensive slagtekyllingeproduktion har ført til væsentlige problemer for kyllingernes velfærd. Efter Rådets opfattelse var det etisk set ikke acceptabelt, at slagtekyllinger har smertefulde benproblemer og på anden måde påføres lidelser i forbindelse med produktionen. Rådet fokuserede i anbefalingerne på mulighederne for at forebygge benproblemer gennem målrettet avl, brug af lysprogrammer samt en indretning af husene, der fremmer kyllingernes aktivitetsniveau.

Rådet pegede videre på behovet for at registrere og dermed kunne dokumentere graden og omfanget af velfærdsproblemer som fx benproblemer.

Status i 2014: Der er i dag indført lysprogrammer i slagtekyllingeproduktionen, og målrettet avl for reduktion af benproblemer har haft en vis effekt. Benproblemer forekommer imidlertid fortsat. Der foretages ikke systematisk overvågning af benproblemer, men undersøgelser tyder på, at der er færre problemer hos langsomtvoksende dyr. Undersøgelser peger videre på, at der er en faldende andel af kyllinger i den konventionelle slagtekyllingeproduktion med alvorlige gangproblemer, mens der ses en øget forekomst i gruppen med middelsvære gangproblemer. Det er dog ikke afklaret om, og i så fald i hvilket omfang, en mildere grad af unormal gang medfører smerter eller andet ubehag for kyllingerne, eller påvirker bevægeapparatet i øvrigt i negativ retning – med mulig udvikling af yderligere problemer til følge.

Anbefaling i 2014: Det Dyreetiske Råd ser det som et skridt i den rigtige retning, at der i dag er indført lysprogrammer, og gennem målrettet avl er opnået væsentlige forbedringer i relation til forekomsten af benproblemer. Rådet påpeger dog samtidig, at der fortsat er behov for at have fokus på årsager til benproblemer og mulige løsninger, og at der fortsat skal arbejdes på at nedbringe forekomsten. Rådet understreger desuden vigtigheden af at få afdækket, om den mildere grad af unormal gang, der kan observeres hos kyllingerne, er forbundet med smerter eller andet ubehag for kyllingerne eller kan medføre andre problemer i bevægeapparatet.

Rådet mener i lighed med anbefalingen i 1995, at der fortsat bør fokuseres på avl, på brug af lysprogrammer, og på miljøberigelse og andre tiltag, der fremmer dyrenes aktivitetsniveau og dermed styrker bensundheden. Rådet henleder her opmærksomheden på, at initiativer til at fremme dyrenes aktivitetsniveau allerede i opdrætsfasen muligvis kan hjælpe til at styrke benene i den kommende tilvækstperiode. Rådet peger desuden fortsat på behovet for at iværksætte en systematisk overvågning og registrering af forekomsten af benproblemer, for at få et mere fuldstændigt billede af situationen. Rådet er bekendt med, at det overvejes at ændre scoresystemet i forlængelse af udviklingen i forekomsten af de middelsvære grader af forandringer i bevægelsesmønsteret. Rådet mener, at dette vil være et skråplan, og at den naturlige gang for høns, skal fastholdes som det ideelle mål. Rådet forstår her ved naturlig gang den måde, som denne dyreart går på, når den ikke har været underlagt selektiv avl, fx for hurtig vækst og udvikling af brystkød.

Rådet mener videre, at der især i forhold til denne problematik er behov for at fremme en udvikling, hvor der i højere grad er taget hensyn til dyrevelfærd i fødevareproduktionen, fx ved brug af kyllinger med langsommere vækst end de konventionelle slagtekyllinger. Rådet har fået oplyst, at avlsfirmaerne allerede tilbyder en type kyllinger, der er langsommere voksende end de konventionelle og dermed er egnede til udviklingen af sådanne alternative fødevareprodukter. Rådet noterer samtidig med interesse, at branchen netop har taget initiativ til en alternativ produktion, dog med brug af konventionelle kyllinger, men bl.a. med mere plads og med tildeling af beskæftigelsesmateriale.

➤ *Ændring af anbefalinger fra 1995 vedr. forekomsten af sultproblemer hos forældredyrene*

Anbefaling i 1995: Det Dyreetiske Råd fremhævede i 1995 sultproblemer hos forældredyrene som det største problem i forbindelse med produktion af rugeæg til slagtekyllingeproduktionen. Rådet fastslog, at sulten foruden at være et problem i sig selv også kunne give anledning til afledte problemer i form af aggression. Rådet fandt det etisk set uacceptabelt at fremavle dyr, som har så

stor ædelyst, at de enten ødelægger deres helbred eller er konstant frustrerede på grund af sult. Rådet pegede videre på, at det var nødvendigt at næbtrimme dyrene, og at hvis dyrene ikke var konstant sultne ville det formodentlig være muligt at holde aggressionen på et niveau, hvor næbtrimning kunne undgås. Rådet nævnte også, at det kunne være muligt at dæmpe hønernes aggressivitet gennem målrettet avlsarbejde. Rådet anbefalede, at der sikres en effektiv overvågning, så svage individer kan frasorteres hurtigst muligt, at klimaet i stalden styres så godt, at klimaproblemer ikke påfører dyrene ekstra belastning og endelig, at der anvendes lysprogrammer og mindre energirigt foder til at dæmpe problemerne.

Status i 2014: I dag fodres forældredyrene stadig restriktivt. EFSA (European Food Safety Authority) har anbefalet fodring med en høj andel af uopløselige fibre og at sprede foderet, hvilket dog har visse konsekvenser i relation til management. EFSA anbefaler tillige avl for mindre hurtig vækst. Branchen har oplyst, at der er gode erfaringer i Sverige med en særlig type foder og fodringsmetoder, og at dette vil blive afprøvet i Danmark i efteråret/vinteren 2014-2015. Så vidt Rådet forstår, vil ændringer i fodringsmetoder dog blot tjene til at øge dyrenes beskæftigelse og aflede opmærksomheden fra de andre høns. Dette vil formodentlig kunne reducere forekomsten af fjerpilning, kannibalisme og aggression, men det vil ikke løse sultproblemet i sig selv.

Anbefaling i 2014: Rådet anerkender, at branchen arbejder på at reducere problemerne gennem foderrelaterede tiltag. Rådet finder det imidlertid kritisk, at sultproblemerne fortsat ikke er løst. Rådet kan acceptere, at der i en overgangsperiode fortsat næbtrimmes, hvis fjerpilning er et problem, idet dette anses som den mindst ringe løsning, men understreger samtidig, at de underliggende sultproblemer skal løses, både for i sig selv at bedre velfærden og for at kunne undgå næbtrimning. Rådet minder endvidere om, at også i forhold til denne problematik vil avl for langsommere vækst være et led i at fremme dyrenes velfærd.

➤ *Etiske aspekter i den økologiske slagtekyllingeproduktion*

Anbefaling i 1995: Det Dyreetiske Råd forholdt sig i udtalelsen fra 1995 kun til konventionel slagtekyllingeproduktion. Rådet anbefalede dog, at der arbejdes på at få alternativt produceret slagtefjerkræ i varesortimentet i detailhandlen og pegede på, at sådanne alternative produktionsformer kan tjene som inspirationskilde for den almindelige produktion. Rådets fokus var i den forbindelse ikke specielt på økologisk produktion men generelt på alternative produktioner, der stillede krav om langsommere vækst, lavere belægningsgrad og adgang til udearealer.

Status i 2014: Den økologiske slagtekyllingeproduktion udgør i dag en mindre niche i den danske slagtekyllingeproduktion. Der er på EU-niveau fastsat særlige krav til den økologiske produktion. Principperne i mange af kravene er nogenlunde ens, uanset om der produceres fjerkræ til ægproduktion eller slagtning, fx i forhold til krav til udearealer, men kravene adskiller sig også på enkelte specifikke punkter, fx krav til maksimal flokstørrelse. Visse krav stilles kun i æglægningsproduktionen fx krav om adgang til reder og siddepinde. Ifølge Fødevarestyrelsens notat er der tegn på, at der kan være større problemer med forekomst af trædepudesvidninger i den økologiske produktion end i den konventionelle. Rådet har dog fået indtryk af, at der hersker en vis usikkerhed om, hvorvidt de forandringer, der ses på trædepuder i den økologiske produktion, afspejler de samme patologiske forandringer – og dermed har de samme velfærdsmæssige konsekvenser – som de forandringer, der opstår i den konventionelle produktion, og at det dermed er usikkert, om tallene for de to produktionsformer er sammenlignelige.

Der peges i Fødevarerstyrelsens notat på, at adgangen til det fri kan vanskeliggøre klimastyringen og dermed gøre det sværere for producenten at kontrollere strøelsens beskaffenhed. Branchens og slagteriernes registreringer vedrørende trædepudesvidninger i den økologiske produktion peger på store variationer mellem besætningerne og i forhold til årstider. Der rapporteres tillige om store variationer i tal for dødelighed.

Anbefaling i 2014: Det Dyreetiske Råd finder, at de samme etiske overvejelser overordnet set gælder i spørgsmålet om konventionel vs. økologisk slagtekyllingeproduktion, som dem, der er beskrevet for ægproduktionen, nemlig at der i spørgsmålet om hensyn til dyrenes velfærd må foretages en etisk afvejning af forhold, der fremmer mulighederne for at udfolde et større adfærdsrepertoire mod hensyn, der fremmer muligheden for at kontrollere forhold, der kan reducere forekomsten af sygdom og dødelighed. Rådet vurderer her i lighed med situationen i ægproduktionen, at dyrenes mulighed for at udfolde sig principielt set vejer tungere end den risiko for højere forekomst af sygdom og dødelighed, som et liv med adgang til berigelse og udearealer medfører. Rådet minder i forlængelse af dette om, at økologisk produktion ligesom i forbindelse med ægproduktionen ikke entydigt kan siges at føre til bedre dyrevelfærd. Rådet finder dog, at det udviklingspotentiale, som den økologiske produktion tilbyder, bør prioriteres. Rådet understreger samtidig, at dette også gælder ikke-økologisk produktion, hvor der er større fokus på dyrevelfærd end i den konventionelle, og som tilbyder dyrene større og mere komplekse fysiske rammer.

Rådet anerkender, at den store variation i talmaterialet mellem besætningerne afspejler, at der er tale om en relativt ny og lille produktion i Danmark. Efter Rådets opfattelse er der behov for, i lighed med den udvikling der er sket i den økologiske ægproduktion, at sikre, at de, der har gode erfaringer med at få tingene til at fungere, får formidlet dette videre til de øvrige producenter. I slagtekyllingeproduktionen synes der på nuværende tidspunkt især at være behov for at se på udviklingsmulighederne i relation til brug af klimaanlæg og strøelse. Rådet peger samtidig på, at de overvejelser, der er gjort ovenfor i forhold til at sikre en mere systematisk overvågning af diverse parametre for at afdække årsager og mulige målrettede løsninger på problemer, selvfølgelig også gælder i den økologiske produktion.

Endelig henleder Rådet opmærksomheden på, at der kan være behov for at justere kravene til den økologiske slagtekyllingeproduktion, hvis disse viser sig at være uhensigtsmæssige i relation til at sikre dyrenes velfærd. Rådet henleder også opmærksomheden på, at det bør sikres, at kravene til produktionen rent faktisk opfyldes. Rådet tænker her især på kravene til udearealernes beskaffenhed, fx krav om ly og dækning, og Rådet foreslår, at forskning vedrørende brug af udearealer samt gode erfaringer fra ægproduktionen inddrages til inspiration.

Med venlig hilsen,

Bengt Holst
Formand for Det Dyreetiske Råd